

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาคนและสังคม การได้รับการศึกษาสูงขึ้น จะช่วยเขยิบฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของคนให้สูงขึ้น เปรียบเสมือนบันไดก้าวไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี มีเงินเดือนสูง ๆ ต่อไป นับเป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จในชีวิต นอกจากประโยชน์ที่ได้รับดังกล่าวข้างต้นแล้ว บางครั้งคนเราก็คงต้องการที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้รอบรู้และลึกซึ้งในสาขาวิชาที่ตนศึกษาอยู่ หรือทำงานเกี่ยวข้องอยู่ ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนทั่วไปขวนขวายเพื่อเข้ารับการบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การศึกษานอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลแล้ว ในอีกด้านหนึ่งการศึกษาก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปด้วย เพราะถือว่าการศึกษาคือการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หากพลเมืองของประเทศได้รับการศึกษาอย่างดีที่สุดแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาประเทศของตนให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักการศึกษา นักเศรษฐศาสตร์พยายามศึกษาค้นคว้า สร้างแนวความคิดทฤษฎี เพื่อหาทางให้การลงทุนทางการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประโยชน์สูงสุด

ในการศึกษาเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ตอน คือ แนวความคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา แนวความคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา

ปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของการลงทุนทางการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความคิดที่ว่าการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและทำให้คนมีประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้น Adam Smith : 1776, Dension : 1962, Gliliches & Jorgenson : 1966, Schultz : 1959 & 1961, Hansen, Becker, Hanoch, Mark Blaug, Carnoy ได้พยายามศึกษาถึงความสำคัญของการลงทุนทางการศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 5 - 6) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

...การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนกับสิ่งมีชีวิต เป็นการพัฒนา "ทรัพยากรมนุษย์" ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้มีมานานแล้ว แต่เพิ่งได้รับความสนใจเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา โดย Adam Smith ได้กล่าวเน้นเรื่องนี้ในหนังสือ "The Wealth of Nation" ซึ่งต่อมาได้รับความสนับสนุนจากนักเศรษฐศาสตร์ พัฒนาการคนอื่น ๆ เช่น Schultz และ Dension ทั้งสองคนเคยศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (Regression Equation) ที่มีทุน (Capital) แรงงาน (Labor) เป็นตัวแปรต้น และการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาพบว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจมิได้เกิดจากการเพิ่มทุน และแรงงานเท่านั้น ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตัวแปรดังกล่าวนี้ เชื่อกันว่ามีคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์หรือทุนมนุษย์รวมอยู่ด้วย (ดู Dension : 1962, Giliches & Jorgenson : 1966, Schultx : 1959 & 1961) ซึ่งเรื่องนี้ Schultz (1961) และ Dension (1962) ได้ทดลองเอาตัวแปรเกี่ยวกับคุณภาพของแรงงานมาหาความสัมพันธ์กับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แล้วสรุปว่า ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ เป็นอันมาก การศึกษาของนักเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ เช่น Hansen, Becker และ Hanoch ในสหรัฐอเมริกา Mark Blaug ในอังกฤษ และ Carnoy ในลาตินอเมริกา ก็แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทน (Rate of Return) จากการลงทุนการศึกษามีค่าสูงกว่าผลตอบแทนจากการลงทุนด้านอื่น ๆ ทำให้คนเริ่มมองเห็นว่า การศึกษาไม่เพียงแต่จะช่วยถ่ายทอด ส่งเสริมวัฒนธรรมและอารยธรรมตามความ เชื่อดั้งเดิมเท่านั้น ยังมีส่วนสำคัญในการเพิ่มผลิตเพื่อพัฒนาประเทศอีกด้วย

นักการศึกษาและนักเศรษฐศาสตร์ของไทยบางคน ก็มีความคิดเช่นเดียวกันกับแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ดังที่ ภิญญู สาร (2524 : 2) กล่าวไว้ว่า

...การลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง ผลที่ได้จากการลงทุนทางการศึกษามีค่ามากกว่าผลการลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ ทุกชนิด เพราะเป็นการลงทุนที่ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นทีละน้อย แต่ต้องกระทำติดต่อกันตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ผลที่ได้คือความมีคุณภาพของคน ประเทศใดก็ตามที่มีพลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศนั้นก็จงทำการใด ๆ ได้สำเร็จ สมความปรารถนาทั้งสิ้น ในทางตรงกันข้าม ประเทศใดมีพลเมืองที่ขาดคุณภาพ

ประเทศนั้นจะทำการใดไม่ว่าจะลงทุนด้วยเงินจำนวนมากสักเพียงใดในการนั้น เมื่อคน
ปฏิบัติขาดคุณภาพ ผลงานก็ย่อมไม่มีคุณภาพไปด้วย อาจจะมีล้มเหลวขาดทุนล้มจมก็ได้

ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ บุญชนะ อัครถาวร (2511 : 3-8) ที่ว่า

"ประเทศไทยที่กำลังพัฒนานั้น มีหน้าที่ที่จะต้องมองการศึกษาเป็นเสมือนสิ่งที่จะต้องลงทุน การศึกษา
เป็นทั้งเครื่องบริโภคและเครื่องมือที่จะช่วยให้สังคมมีบุคคลที่เฉลียวฉลาด การศึกษาจึงมีความสำคัญ
ในการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง"

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ทัศนะในการลงทุนทางการศึกษาไว้อีกหลายประการ ธำรง บัวศรี
(2509 : 29-39) กล่าวว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่มุ่งสร้างความเจริญให้แก่บุคคล ทำให้บุคคล
เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ ซึ่งผลตอบแทนจากการลงทุนการ
ศึกษา (Returns to education) ประกอบด้วย

1. กำลังคน (Manpower) หมายถึง การศึกษาช่วยสร้างกำลังคนในด้านต่าง ๆ
ให้ได้ตามความต้องการของประเทศชาติ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
2. ทักษะและความรู้ (Skills and knowledge) หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยให้
บุคคลสามารถทำหน้าที่ในทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้น
3. วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง การสร้างวัฒนธรรมที่มีคุณภาพสูงให้แก่สังคม
เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมให้ดีขึ้น และลดสิ่งบั่นทอนความเจริญของสังคมให้น้อยลง
4. ความเจริญทางเศรษฐกิจ (Economic growth) หมายถึง การเพิ่มผลผลิต
ของประชาชาติโดยส่วนรวม หรือประสิทธิภาพของการผลิต

บุญมี เพลยออด (2520-2521 : 4) มีความเห็นว่าการลงทุนทางการศึกษามีส่วน
สำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชน แต่ผลที่ปรากฏนั้นต้องกินเวลานาน แม้จะยังไม่
มีตัวเลขที่แน่นอนแสดงให้เห็น แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูง ๆ มีความรู้และทักษะใน
การทำงานสูงย่อมสามารถผลิตผลได้มากและหารายได้ได้มาก

นอกจากนี้ ชาร์ล เอส. เบ็นสัน (Charles S. Benson 1978 : 74 อ้างถึงใน
เข้า ลิทธิชัย 2526 : 20) ยังให้ความเห็นว่า การที่มนุษย์มีความรู้ มีทักษะและสามารถผลิต
สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาได้ เกิดจากการจัดการศึกษา สัดส่วนของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ย่อมขึ้น

อยู่กับการลงทุนทางการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะมีรายได้สูงกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาดำกว่า

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการลงทุนทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งต่อปัจเจกบุคคลและประเทศชาติ เพราะการศึกษานอกจากจะให้ประโยชน์โดยตรงต่อผู้ได้รับการศึกษาเองแล้ว การศึกษายังช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความสามารถ มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศชาติต่อไปด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ได้มีการให้ความหมายของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาไว้หลายแนวความคิด ดังนี้

เอ อาร์ คาแมท (A. R. Kamat 1968 : 77 อ้างถึงใน เพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย 2525 : 8) ได้ให้ความหมายของค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาว่า หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่ลงทุนไปเพื่อการศึกษาประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 ประเภท คือ

1. ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการศึกษาใช้จ่าย (Institutional Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่าง ที่สถาบันการศึกษาใช้จ่ายไปในการให้การศึกษา จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 ค่าใช้จ่ายด้านดำเนินการ (Operating Cost)

1.2 ค่าใช้จ่ายด้านลงทุน (Capital Cost)

2. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นักเรียนใช้จ่าย (Student Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่นักเรียนใช้จ่ายไปเพื่อการศึกษา ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ากิจกรรมต่าง ๆ และ ค่าเสียโอกาสในการทำงาน

ริชาร์ด เพิร์ลแมน (Richard Perlman 1973 : 14-15 อ้างถึงใน เข้า สิทธิชัย 2526 : 25) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นักเรียนจ่ายในการศึกษาออกเป็น 2 อย่าง เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และความเข้าใจไว้ดังนี้คือ

1. ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Cost) มี 2 ประเภท คือ

1.1 ค่าใช้จ่ายโดยตรงด้านส่วนตัว (Private direct cost) เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งประกอบด้วยค่าหนังสือ ค่าธรรมเนียม ค่าพักผ่อน ค่าเดินทาง ฯลฯ

1.2 ค่าใช้จ่ายโดยตรงด้านสังคม (Social direct cost) เป็นค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือไปจากค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ เงินเดือนครู ค่าจ้างแรงงานอื่น ๆ ค่าสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

2. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Cost) เป็นค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) ของผู้เรียนที่ใช้เวลาในการมาเรียนแทนที่จะไปทำงาน ทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้ บางทีเรียกค่าใช้จ่ายนี้ว่า รายได้ที่เสียไป (Earning Foregone)

ชัยวัฒน์ คนจริง (2521 : 78) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายในการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ซึ่งผู้รับการศึกษาจะต้องจ่ายเอง เช่น ค่ากินอยู่ ค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์ เป็นต้น

2. ค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารสถานที่ ค่าค่าเนิมนการ ค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าครุภัณฑ์ โดยทั่วไปแล้ว ค่าใช้จ่ายประเภทนี้รัฐหรือเอกชนผู้ประกอบการลงทุนโดยตรง

ในเรื่องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัว อาสา เอส. โนลส์ (Asa S. Knowles 1970 : 8, อ้างถึงใน เช้า สิทธิชัย 2526 : 25) ได้อธิบายไว้ว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตในมหาวิทยาลัยที่จะต้องเสียให้แก่มหาวิทยาลัย คือ ค่าธรรมเนียมคอนแรกเช้า ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ค่ารักษาพยาบาล ค่าห้องทดลองและปฏิบัติการ ค่าห้องสมุดและค่าประกันของเสียหาย เป็นต้น

กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย ได้จำแนกประเภทค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับที่พักอาศัย ได้แก่
 - 1.1 ค่าที่พัก
 - 1.2 ค่าอาหาร ณ ที่พัก
 - 1.3 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับที่พัก เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าซักผ้า
2. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวนอกที่พักรอาศัย ได้แก่
 - 2.1 ค่าอาหารนอกร้านพัก
 - 2.2 ค่าขนพาหนะประจำวัน
 - 2.3 ค่าบันเทิงและค่าพักผ่อนหย่อนใจ

- 2.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าตัดผม
- 3. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่เกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องใช้และค่ารักษาพยาบาล ได้แก่
 - 3.1 ค่าเสื้อผ้าและเครื่องใช้ต่าง ๆ
 - 3.2 ค่ารักษาพยาบาลในกรณีที่ไม่ได้ใช้บริการของสถานศึกษา
- 4. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่
 - 4.1 ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงต่าง ๆ เช่น ค่าบำรุงสถานศึกษา ค่าห้องสมุด สโมสร ชมรม และอื่น ๆ
 - 4.2 ค่าخذใช้ในการทำของเสียหาย
 - 4.3 ค่าตำราที่ใช้ในการศึกษา รวมตลอดถึงอุปกรณ์การศึกษาทุกชนิด
 - 4.4 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาภาคปฏิบัติ หรือกิจกรรมพิเศษ
 - 4.5 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการศึกษา

จากแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อาจสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ค่าใช้จ่ายที่รัฐหรือเอกชนผู้ดำเนินการจัดบริการศึกษาเป็นผู้จ่าย ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ได้แก่ ค่าเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น
2. ค่าใช้จ่ายที่ผู้รับบริการการศึกษา หรือนักศึกษา เป็นผู้ออก ได้แก่ ค่าลงทะเบียน ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ค่าวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล ที่มีให้บริการของสถานการศึกษา และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

นอกจากนั้นยังมีค่าใช้จ่ายในรูปของค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) อีกด้วย

อนึ่ง ค่าใช้จ่ายในรูปของค่าเสียโอกาสหรือรายได้ที่เสียไปในระหว่างการศึกษาแทนการทำงานนี้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 150) ซึ่งทำวิจัย เรื่องค่าใช้จ่ายและการลงทุนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน ได้คำนวณค่าใช้จ่ายส่วนนี้จากสมการถดถอยของรายได้ที่ประกอบด้วยตัวทำนาย (Predicator Variable) ที่เกี่ยวกับ อายุ เพศ ภูมิภาค ระดับการศึกษาและประเภทของอาชีพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พัฒนารูปแบบของสมการและกำหนดเป็นสูตรดังนี้

$$\begin{aligned} \log (W/H) = & 2.59 + .0097 \text{ AGE} + .21 \text{ SEX} + .35 \text{ BKK} - 1.04 \text{ PRIMED} \\ & - .71 \text{ SECED} - .29 \text{ VOCED} \\ & - .65 \text{ AGRO} - .24 \text{ INDUSTRY} - .33 \text{ SERV} \end{aligned}$$

W/H	=	รายได้/ชั่วโมง
AGE	=	อายุเป็นปี
SEX	=	เพศ
BKK	=	ภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ
PRIMED	=	จบชั้นประถม
SECED	=	จบชั้นมัธยม
VOCED	=	จบอาชีวศึกษา
AGRO	=	ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
INDUSTRY	=	ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม
SERVICE	=	ประกอบอาชีพบริการ

จากการแทนค่าตัวทำนายในสมการถดถอยตามกลุ่มประชากรที่ต้องการก็จะได้เงินรายได้ที่นักศึกษาจะสามารถทำได้ในแต่ละปี แต่ต้องสูญเสียไปเพราะการศึกษาต่อ ซึ่งวิธีการคำนวณข้างต้นมีความซับซ้อน ประกอบกับนิสิตในระดับปริญญาโทบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานและมีรายได้ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นำค่าเสียโอกาสนี้มาคิดรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิต

การที่รัฐเสียค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษาต่างกัน เพราะมีความแตกต่างกันในด้านปรัชญา เป้าหมาย และวิธีการศึกษา

บัณฑิตศึกษา มาจากคำว่า Graduate Study ซึ่ง วิจิตร ศรีสอ้าน (ใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, บรรณาธิการ 2523 : 77-78) กล่าวว่า เป็นการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี และเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่เป็นบัณฑิตแล้ว ซึ่ง สมหมาย สุระชัย (2531 : 15) ได้สรุปปรัชญาของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ว่า "การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ก็คือ การกระตุ้นให้เกิดความสงสัยและอยากรู้อยากเห็น รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและกระบวนการแสวงหาความรู้ ด้วยระเบียบวิธีวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

ค้นคว้าให้เกิดความลึกซึ้งและเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทั้งนี้โดยอยู่บนพื้นฐานของการมองด้วยสายตาที่กว้าง ไม่คับแคบ แต่เฉพาะในสาขาวิชาของตน ทั้งนี้เพื่อเป็นการบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ และความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ" จากปรัชญาและจุดมุ่งหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าวิธีการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามุ่งเน้นที่ให้ผู้เรียนค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ลักษณะวิชาที่ต้องศึกษาก็จะมีงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาในระดับนี้ผู้เรียนเองจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากด้วย

สำหรับการจัดการบัณฑิตศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ได้เปิดสอนระดับปริญญาโทครั้งแรก เมื่อปี 2482 ในคณะอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สาขาฟิสิกส์ (วรรณวิมล ทิพย์สุน 2530: 15) จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ปีการศึกษา 2531 บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาต่าง ๆ จำนวน 140 หลักสูตร โดยแยกเป็นระดับปริญญาตรีบัณฑิต 18 สาขาวิชา ระดับปริญญาโทบัณฑิต 96 สาขาวิชา และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 26 สาขาวิชา (บัณฑิตวิทยาลัย 2531: 1)

เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ถึง 140 หลักสูตร ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นกลุ่มสาขาวิชาได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ และมนุษยศาสตร์ ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาย่อมมีน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะของการเรียนการสอน ทั้งในส่วนของรัฐและเอกชนหรือผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากการที่ทบวงมหาวิทยาลัย (2528: 6) คิดค่าใช้จ่ายต่อหัวของนิสิตนักศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ของสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ประมาณ 1.5 ของค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตระดับปริญญาตรี และสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ประมาณ 2.5 เท่าของค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตระดับปริญญาตรี ดังนั้น ในส่วนเอกชนหรือผู้เรียนนั้นย่อมต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษามากกว่าระดับปริญญาตรีจึงน่าจะได้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยในปีปัจจุบัน หลังจากที่ได้ศึกษาแล้ว เมื่อปีการศึกษา 2518

สำหรับประเภทและรายละเอียดของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังกล่าว อาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละสถาบันและระดับการศึกษา ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอาศัยแนวความคิดประกอบกับสภาพการใช้จ่ายจริงของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงแบ่งค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ออกเป็น 10 ประเภท คือ

1. ค่าที่พัก
2. ค่าอาหาร
3. ค่าพาหนะ
4. ค่าอุปกรณ์การศึกษา
5. ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ
6. ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย
7. ค่าหน่วยกิตและค่าบำรุงการศึกษา
8. ค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษา
9. ค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์
10. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายทั้ง 10 ประเภทข้างต้น สามารถจัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษา และค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์
2. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม หรือค่าใช้จ่ายส่วนตัว หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จะต้องจ่ายอยู่แล้วถึงแม้ว่าจะไม่ได้มาเรียนก็ตาม ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายของนิสิตนักศึกษา มีทั้งผลงานวิจัยภายในประเทศ และต่างประเทศ สำหรับผลงานวิจัยภายในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นผลงานวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับปริญญาตรีและระดับประกาศนียบัตร ส่วนการศึกษาค่าใช้จ่ายของนิสิตในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีผู้สนใจศึกษาไว้เพียง 2 คน คือ คณิตี สูงสถิตานนท์(2518) และ เพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย (2525)

งานวิจัยภายในประเทศ

เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทางการศึกษา มีความสำคัญต่อการวางแผน การศึกษา และการใช้จ่ายเงินของผู้ที่จะรับบริการการศึกษา จึงมีผู้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องนี้ไว้ หลายประเภท ซึ่งผู้วิจัยจะจัดผลการวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เหล่านี้ออกเป็นค่าใช้จ่าย ส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในวิทยาลัยครู ค่าใช้จ่าย ของนักศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในวิทยาลัยเอกชน

สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีผู้สนใจศึกษาไว้ดังนี้

ในปีการศึกษา 2505 สุภาพร พรนภา ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัว ส่วนตัวของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งประเภทของรายจ่ายดังนี้คือ ค่า ธรรมเนียมของมหาวิทยาลัย ค่าอุปกรณ์การฝึกสอน ค่าเครื่องเขียนและหนังสือ ค่ากิจกรรมต่าง ๆ ค่าอาหารกลางวัน ค่าพาหนะ ค่าเครื่องแต่งกาย และอื่น ๆ โดยหาค่าเฉลี่ยรายจ่ายรวมทุก ประเภทของนิสิต จำแนกตามลักษณะที่พักอาศัย พบว่า นิสิตที่มีที่พักอาศัยเองมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือ ประมาณปีละ 8,000 บาท ส่วนผู้ที่พักตามหอพักทั่วไปใช้จ่ายประมาณปีละ 11,000 บาท ผู้ที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัยใช้จ่ายประมาณปีละ 10,000 บาท ส่วนรายจ่ายเฉลี่ยแยกตาม ระดับชั้นนั้นจำแนกตามหลักสูตร พบว่า นิสิตปีที่ 1 และ 2 หลักสูตร 4 ปี ใช้จ่ายประมาณ 6,700 บาท นิสิตตอนปริญญา ใช้จ่ายประมาณปีละ 8,300 บาท นิสิตปี 3 และ 4 หลักสูตร 4 ปี และนิสิต ปี 1 และ 2 หลักสูตร 2 ปี ใช้จ่ายประมาณ 10,000 บาท

ต่อมา บรรจง ทองกุ่ม (2508: 11-12) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนิสิตคณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508 เช่นเดียวกัน ด้วยการจำแนกตามลักษณะ ที่พักอาศัย พบว่า ในหลักสูตร 4 ปีการศึกษา ผู้เสียค่าที่พักใช้จ่ายประมาณ 40,000 บาท ส่วนผู้ที่ไม่เสียค่าที่พักใช้จ่ายประมาณ 24,000 บาท

หน่วยงานวิจัยการศึกษา สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (2512 : 11) ได้ศึกษา ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในปี 2511-2512 โดยการทำการสำรวจและ รวบรวมข้อมูลนักศึกษาจำนวน 5,673 คน จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ 10 แห่ง พิจารณาข้อมูลที่ เก็บเป็นข้อมูลค่าใช้จ่ายส่วนตัวในแต่ละเดือนรวมทั้งเงินบำรุงการศึกษา และคิดเวลาในช่วงที่ เปิดเรียนในแต่ละปีการศึกษา ประมาณ 9 เดือน และเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการศึกษา จนจบมหาวิทยาลัยใช้เวลาประมาณ 4 ปีการศึกษา พบว่า

1. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาที่ไม่รวมค่าบำรุงการศึกษาใช้ปีละ 4,464 บาท หรือ 4 ปี เป็นเงิน 17,856 บาท

2. เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษาแต่ละสถาบัน พบว่า

นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้เงินประมาณ	572 บาทต่อเดือน
นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นใช้เงินประมาณ	527 บาทต่อเดือน
นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใช้เงินประมาณ	520 บาทต่อเดือน
นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้เงินประมาณ	508 บาทต่อเดือน
นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลใช้เงินประมาณ	502 บาทต่อเดือน
นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใช้เงินประมาณ	501 บาทต่อเดือน
นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ใช้เงินประมาณ	449 บาทต่อเดือน
นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรใช้เงินประมาณ	442 บาทต่อเดือน
และนักศึกษามหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาใช้เงินประมาณ	363 บาทต่อเดือน

3. นักศึกษาชายใช้จ่ายมากกว่านักศึกษาหญิง และนักศึกษาปีแรกจะใช้จ่ายมากกว่า นักศึกษาปีสุดท้าย

ชนิกา ศิลปอนันต์ และ จุฑา ฉัตรคุปต์ (2517 : 45) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2516 จำนวน 10,603 คน ใช้แบบระเบียบประวัตินิสิตเป็นเครื่องมือสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวและข้อเท็จจริงทางการเงินของนิสิต และคิดระยะของค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อปีเป็นเวลา 9 เดือน พบว่า นิสิตคนหนึ่งใช้จ่ายเงินส่วนตัวเพื่อการศึกษารวม เบ็ดเสร็จเฉลี่ยประมาณคนละ 11,990 บาทต่อปี นิสิตที่เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยไม่รวมค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่ากิจกรรมใช้จ่ายประมาณ 10,890 บาทต่อปี สำหรับนิสิตที่ไม่ต้องเสียค่าที่พัก นิสิตชายเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณ 6,822 บาท นิสิตหญิง 6,427 บาท นิสิตที่มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นิสิตคณะเศรษฐศาสตร์ (13,225 บาท) สถาบันศึกษาศาสตร์ (13,062 บาท) และทันตแพทยศาสตร์ (12,678 บาท) ส่วนนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ใช้จ่ายน้อยที่สุด (10,938 บาท)

คณิต สุงสถิตานนท์ (2518 : ง) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิต

จำแนกตามหลักสูตร สถานภาพการทำงาน เพศ ภูมิภาคและสถานภาพการสมรส โดย
ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตบัณฑิตที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2518 จำนวน 301 คน พบว่า

1. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตประมาณ 12,116 บาทต่อปี โดยนิสิตบัณฑิตหลักสูตร
เภสัชศาสตร์มหาบัณฑิตใช้จ่ายมากที่สุด และนิสิตนิติศาสตร์มหาบัณฑิตใช้จ่ายน้อยที่สุด
2. นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่าผู้ที่ยังไม่ม้งานทำ และนิสิตบัณฑิตชาย
ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตบัณฑิตหญิง
3. นิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ ใช้จ่ายส่วนตัวต่ำกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนา
เดิมอยู่ต่างจังหวัด

4. นิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัวแล้วและเป็นโสดใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกัน

กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย (2520 : 8-9) ได้วิจัยถึงเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัว
ของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษาปีการศึกษา 2527 ในสถาบันอุดมศึกษา 11 แห่ง จำนวนกลุ่ม
ตัวอย่าง 23,339 คน วิทยาลัยเอกชน 8 แห่ง จำนวน 1,443 คน และคิดระยะเวลาค่าใช้จ่าย
ส่วนตัวต่อปี เป็นเวลา 9 เดือน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาส่วนกลางต่อปีสูงสุด ได้แก่
นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตถนนพหลโยธิน-ลาดกระบัง และมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 14,024 และ 14,003 บาท
ต่ำสุด คือ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 10,320 บาท เฉลี่ยแล้วเสียค่าใช้จ่ายประมาณ
11,445 บาท
2. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาต่อปีในสถาบันอุดมศึกษาส่วนภูมิภาคโดยเฉลี่ยประมาณ
11,676 บาท สูงสุดได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ประมาณ
15,039 บาท ต่ำสุดคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเดียวกัน วิทยาเขตบางแสนประมาณ 10,025 บาท
3. เมื่อพิจารณาแยกเพศชายและหญิง โดยเฉลี่ยนิสิตนักศึกษาชาย สถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐในส่วนกลางและส่วนภูมิภาครวมทั้งวิทยาลัยเอกชน จะใช้จ่ายมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง
4. นิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในส่วนกลางต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ
ที่พักอาศัยโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 1,485 บาท สูงสุดได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตบางเขน 2,052 บาท ต่ำสุดนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 873 บาท
5. นิสิต นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในส่วนภูมิภาคต้องเสียค่าใช้จ่ายที่พักอาศัย
โดยเฉลี่ยประมาณปีละ 1,080 บาท สูงสุดได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยา-

เขตมหาสารคาม 1,314 บาท ค่าสุดเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเดียวกัน วิทยาเขตบางแสน 576 บาท

6. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้งหมดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนส่วนกลางเฉลี่ย 16,834 บาท สูงสุดได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ 20,769 บาท ค่าสุดได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยการคำ 14,140 บาท

7. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้งหมดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนส่วนภูมิภาค คือ วิทยาลัยพายัพเฉลี่ยประมาณ 18,429 บาท และค่าที่พักประมาณ 1,026 บาทต่อปี

8. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พักของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนส่วนกลางเฉลี่ยปีละ 2,205 บาท สูงสุดได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ 2,529 บาท ค่าสุดคือนักศึกษามหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 1,800 บาท

ลลิตา ฤกษ์สำราญ และ คณะ (2520 : 46-49) ได้สำรวจค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2520 ทุกคณะใน 1 ปีการศึกษา คือ 2 ภาคเรียน ปกติ และภาคฤดูร้อน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาค่าต่าง ๆ ทั้ง 7 คณะ รวมทั้งสิ้น 2,507 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษา รวมค่าใช้จ่ายทุกประเภท โดยเฉลี่ยคนละประมาณ 11,736.42 บาทต่อปี

2. นักศึกษาชายใช้จ่ายเงินส่วนตัวโดยเฉลี่ยมากกว่านักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือนักศึกษาชายใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 12,009.51 บาทต่อปี ส่วนนักศึกษาหญิงใช้จ่ายเฉลี่ยคนละประมาณ 11,241.60 บาทต่อปี

3. นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ใช้จ่ายเงินส่วนตัวรวมทุกประเภทโดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่าคณะอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ใช้จ่ายโดยเฉลี่ยพอ ๆ กับคณะศึกษาศาสตร์ นอกจากนี้ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ใช้จ่ายโดยเฉลี่ยมากกว่านักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิต เพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย (2525 : 28) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนิสิตบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาแห่งประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัย พบว่านิสิตบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษาในประเทศไทย ใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ

2,863.89 บาท หรือปีละ 25,766.77 บาท นิสิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 วิทยาเขตประสานมิตร ใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ 3,244.83 บาท หรือปีละ 29,177.02
 บาท ซึ่งสูงกว่านิสิตบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใช้จ่ายส่วนตัวประมาณเดือนละ
 2,689.88 บาท หรือประมาณปีละ 24,209.01 บาท โดยนิสิตบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยศรี-
 นครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ใช้จ่ายในเรื่องค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าอุปกรณ์
 การศึกษา ค่าพักผ่อนหย่อนใจ และค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษาสูงกว่านิสิตบัณฑิตจากจุฬาลง
 กรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนค่าเสื้อผ้าและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นิสิตบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ใช้จ่ายสูงกว่า นอกจากนี้ยังค้นพบว่า นิสิตบัณฑิตที่มีงานทำ ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านิสิตที่ยังไม่ได้
 ทำงาน นิสิตบัณฑิตชาย นิสิตบัณฑิตหญิง นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ กับนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่
 ต่างจังหวัด และนิสิตที่สมรสแล้วกับนิสิตที่ยังเป็นโสด ใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน

ต่อมาในปี พ.ศ.2528 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 137
 149) ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายและการลงทุนในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นการ
 ศึกษาค่าใช้จ่ายทั้งในด้านสถาบันอุดมศึกษา และค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้รับการศึกษา โดยประชากร
 ที่ใช้ศึกษาเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง

1. ค่าใช้จ่ายในทางตรงของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐเฉลี่ยแล้วต้องเสียคนละ
 ประมาณ 22,968 บาทต่อปี ซึ่งจำแนกออกเป็นหมวดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้ ดังนี้ ค่าเล่าเรียน
 1,509 บาท (หรือร้อยละ 6.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด) ค่าหนังสืออุปกรณ์ 1,940 บาท (ร้อยละ
 8.4) ค่าอาหาร 10,841 บาท (ร้อยละ 47.2) ค่าเดินทางไป-กลับสถาบัน 2,285 บาท
 (ร้อยละ 9.9) ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแบบ 1,482 บาท (ร้อยละ 6.5) ค่าที่พัก 719 บาท
 (ร้อยละ 3.1) ค่ารักษาพยาบาล 224 บาท (ร้อยละ 1.0) ค่าเดินทางไป-กลับภูมิลำเนา
 695 บาท (ร้อยละ 3.0) และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งรวมค่ากิจกรรม ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าสมาชิก
 ชมรม ฯลฯ 3,273 บาท (ร้อยละ 14.3)

สำหรับวิทยาลัยเอกชน นักศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณคนละ 29,748
 บาทต่อปี โดยเสียเป็นค่าเล่าเรียน 7,705 บาท (ร้อยละ 25.9) ค่าหนังสือ 923 บาท
 (ร้อยละ 3.1) ค่าอาหาร 10,821 บาท (ร้อยละ 36.3) ค่าเดินทางไป-กลับสถาบัน 3,049
 บาท (ร้อยละ 10.2) ค่าเครื่องแบบ 1,900 บาท (ร้อยละ 6.4) ค่าที่พัก 1,382 บาท

(ร้อยละ 4.6) ค่ารักษาพยาบาล 396 (ร้อยละ 1.3) ค่าเดินทางไป-กลับภูมิลำเนา 819 บาท (ร้อยละ 2.8) และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 2,753 บาท (ร้อยละ 9.3)

2. นักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่ายระหว่างการศึกษามากกว่านักศึกษาหญิง โดยนักศึกษาชายที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐ และวิทยาลัยเอกชนเสียค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อปีต่อคน ประมาณ 23,512 บาท และ 31,398 บาท ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาหญิงเสียค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปีประมาณ 21,558 บาท และ 28,637 บาท ตามลำดับ

3. นักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยต่างจังหวัด ต้องเสียค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดสูงกว่านักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยในจังหวัดภูมิลำเนาของตนเอง

4. นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกันเสียค่าใช้จ่ายต่างกันมาก คือสาขาวิชาที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ สาขาวิชาจิตรศิลป์ (34,007 บาท) สถาปัตยกรรมศาสตร์ (28,954 บาท) และแพทยศาสตร์ (17,665 บาท) ส่วนสาขาที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุดในส่วนมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ สาขาพยาบาลศาสตร์ (17,272 บาท) วิทยาศาสตร์ (17,476 บาท) และเทคนิคการแพทย์ (17,665 บาท) สำหรับวิทยาลัยเอกชนค่าใช้จ่ายรวมสูงสุด ได้แก่ สาขานิเทศศาสตร์ (32,635 บาท) สังคมศาสตร์ (31,032 บาท) ต่ำที่สุดได้แก่ พยาบาลศาสตร์ (22,587 บาท) และมนุษยศาสตร์ (24,100 บาท)

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา เสียค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน ตามระยะเวลาและมี แนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในวิทยาลัยครู มีผู้สนใจศึกษาไว้ดังนี้

ระดับ อนุศาสน์ (2518 : 65) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวส่วนตัวของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ของนักศึกษาวินิจฉัยครูสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2518 พบว่า นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเฉลี่ยประมาณปีละ 9,444 บาทต่อคน หรือประมาณเดือนละ 1,049 บาทต่อคน โดยที่นักศึกษาภาคนอกเวลาเสียค่าใช้จ่ายประมาณปีละ 11,165 บาท หรือประมาณเดือนละ 1,241 บาทต่อคน และจากการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาภาคนอกเวลาและภาคปกติ ปรากฏว่านักศึกษาภาคนอกเวลาเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่านักศึกษาภาคปกติที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .05

ในปีการศึกษา 2519 จิรภา นาคสมพงษ์ (2519 : 76-77) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวส่วนตัวของนักศึกษาในวิทยาลัยครูนครราชสีมา พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาภาคปกติที่ต้องเสียค่าที่พักอาศัย เฉลี่ยประมาณปีละ $7,623 \pm 2,475$ บาทต่อคน และนักศึกษาภาคปกติที่ไม่ต้องเสียค่าที่พัก เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเฉลี่ยประมาณ $5,912 \pm 1,998$ บาทต่อคน โดยที่นักศึกษากาคนนอกเวลาที่ต้องเสียค่าที่พักอาศัยเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยปีละ $10,442 \pm 2,970$ บาทต่อคน และนักศึกษาภาคคนอกเวลาที่ไม่ต้องเสียค่าที่พัก เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยปีละ $8,708 \pm 2,224$ บาทต่อคน

เฉียบ ไทยยิ่ง (2522 : 75) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาภาคปกติเฉลี่ยประมาณคนละ $8,408.51$ บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาภาคคนอกเวลาเฉลี่ยประมาณคนละ $11,390.11$ บาทต่อปี สำหรับค่าบำรุงการศึกษาและค่าธรรมเนียมการศึกษาของนักศึกษาภาคปกติเฉลี่ยประมาณคนละ 801.66 บาท และภาคคนอกเวลาเฉลี่ยประมาณคนละ $1,971.47$ บาทต่อปี

ในปีการศึกษา 2524 กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2524 : 82) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 281 คน โดยแบ่งค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาออกเป็น 8 ประเภท ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงสุดเฉลี่ยคนละประมาณ $23,727.63$ บาทต่อปี นักศึกษาวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่ำที่สุด เฉลี่ยคนละประมาณ $12,152.50$ บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเฉลี่ยของนักศึกษาทั้ง 6 วิทยาลัย ประมาณคนละ $19,441.28$ บาทต่อปี

ในปี 2526 อ่ำไพ โกมลมิศร์ (2526 : 68) ได้ศึกษาวเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครู พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษมใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด ประมาณคนละ $17,620.38$ บาทต่อปี นักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์ใช้จ่ายส่วนตัวต่ำสุดประมาณคนละ $11,214.27$ บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยของนักศึกษาทั้ง 12 แห่ง ประมาณคนละ $15,352.08$ บาทต่อปี และพบว่า นักศึกษาเพศชายใช้จ่ายสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง นักศึกษาที่อยู่หอพัก มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าผู้ที่อยู่บ้านตนเอง

สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในวิทยาลัยครู จะเห็นได้ว่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในส่วนภูมิภาคและในกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากงานวิจัยปี 2518 นักศึกษาภาคปกติ เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเฉลี่ยประมาณคนละ $9,444$ บาท ในปี พ.ศ.

2526 นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณคนละ 17,620.68 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค จากงานวิจัยปี 2519 นักศึกษาภาคปกติเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเฉลี่ยประมาณคนละ 5,912 + 1,998 บาท ในปี พ.ศ. 2526 นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวค่าสุดประมาณ 11,214.27 บาท จะเห็นได้ว่า ในช่วงระยะ 8 ปี ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาเพิ่มขึ้นเท่าตัว โดยที่นักศึกษาภาคนอกเวลา เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากกว่านักศึกษาภาคปกติ และนักศึกษาที่อยู่หอพัก เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่าผู้ที่อยู่บ้านตัวเอง

สำหรับค่าใช้จ่ายของนักศึกษาสายวิชาชีพ หรือวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้มีผู้สนใจศึกษาไว้ดังนี้

มานีนวล จันัญชัย (2513 : 30) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษาวิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ค่าใช้จ่ายฝ่ายเอกชนของนักศึกษาคณะวิชาออกแบบ คณะวิชาเทคนิคการเกษตรและคณะวิชาช่างกล อยู่ในระดับสูงสุดคือคนละ 8,961.40 บาท, 8,282.25 บาท และ 8,264.48 บาทต่อปี ตามลำดับ รองลงมา ได้แก่ คณะวิชาช่างไฟฟ้าและคณะวิชาช่างโยธา ส่วนคณะวิชาที่จ่ายค่าสุด คือ นักศึกษาคณะวิชาบริหารธุรกิจ นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายคนละ 7,418.31 บาทต่อปี

อาวุธ วัฒนสิน (2514 : 29-30) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของนักศึกษาวินิจฉัยเทคนิคธนบุรี เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าใช้จ่าย เฉลี่ยด้านส่วนตัวของนักศึกษาในแผนกต่าง ๆ ระดับชั้นต่าง ๆ ของนักศึกษาที่เสียค่าที่พักอาศัย และไม่เสียค่าที่พักอาศัย ผลการวิจัย พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนใน 5 ปี ด้านส่วนตัวนักศึกษาประมาณ 46,965 บาท สำหรับนักศึกษาที่เสียค่าที่พักอาศัย และนักศึกษาที่ไม่เสียค่าที่พักอาศัย ประมาณ 34,420 บาท โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ และแผนกวิชาต่าง ๆ มีค่าใช้จ่ายแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ปี พ.ศ. 2519 นุหงา ชนะวิวัฒน์ (2519 : 87-91) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัว ของนักศึกษาพาณิชยการ กรมอาชีวศึกษา ปรากฏว่า นักศึกษาพาณิชยการมีค่าใช้จ่ายรายหัวที่สถาบันการศึกษาจ่ายให้ 1,936 บาท ค่าใช้จ่ายรายหัวส่วนตัวประมาณ 6,078 บาท เมื่อไม่เสียค่าที่พักถ้าต้องเสียค่าที่พักมีค่าใช้จ่ายรายหัวประมาณ 7,244 บาท เมื่อแยกตามวุฒิที่เรียนได้ ว่า นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตร

วิชาชีพ นักศึกษาชายมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ปี พ.ศ.2526 เช้า สิทธิชัย (2526 : จ) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา สาขาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พบว่า นักศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาทั้ง 9 วิทยาเขต เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนปีละ 17,520.44 บาท โดยนักศึกษาวិทยาเขตพระนครเหนือเสียค่าใช้จ่ายสูงสุด คือเฉลี่ยต่อคนปีละ 19,958.25 บาท รองลงมาคือวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ เฉลี่ยต่อคนปีละ 19,347.43 บาท วิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉลี่ยต่อคนปีละ 18,376.73 บาท วิทยาเขตเทคนิคตาก เฉลี่ยต่อคนปีละ 18,217.00 บาท วิทยาเขตอุเทนถวาย เฉลี่ยต่อคนปีละ 17,478.62 บาท วิทยาเขตเทคนิคภาคพายัพ เฉลี่ยต่อคนปีละ 17,056.25 บาท วิทยาเขตเทคนิคนนทบุรี เฉลี่ยต่อคนปีละ 16,242.84 บาท วิทยาเขตเทคนิคขอนแก่น เฉลี่ยต่อคนปีละ 15,918.08 บาท และวิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ เฉลี่ยต่อคนปีละ 18,523.33 บาท

นักศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมภาคปกติเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนปีละ 16,600.21 บาท ส่วนนักศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมภาคคนอกเวลาเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนปีละ 18,523.33 บาท

ผลการศึกษาค้นคว้าด้านการเงินของนักศึกษา ปรากฏว่านักศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษามีเงินไม่พอใช้เป็นบางเดือน ร้อยละ 51.5 ส่วนผู้ที่มีเงินไม่พอใช้ทุกเดือน ร้อยละ 15.5 นักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเงินส่วนใหญ่แก้ปัญหาโดยการขอยืมเงินจากเพื่อนมากที่สุด คือร้อยละ 36.2 รองลงมาคือขอจากผู้ปกครอง และจำหน่ายทรัพย์สิน คือ ร้อยละ 25.8 และ 15.1 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาวิทยาเขตเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาที่ต้องเสียค่าที่พักเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ต้องเสียค่าที่พัก และเมื่อเปรียบเทียบแยกตามภูมิภาคและเพศแล้วค่าใช้จ่ายจะแตกต่างกันทั้งสองลักษณะ และค่าใช้จ่ายดังกล่าวมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในวิทยาลัยเอกชน กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย (2520 : 60) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในวิทยาลัยเอกชนประจำปีการศึกษา 2517 ผลการวิจัย พบว่า วิทยาลัยเอกชน ในส่วนกลางนั้น ค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้งหมด

ของนิสิตนักศึกษา โดยเฉลี่ยประมาณคนละ 16,834 บาทต่อปี นักศึกษาวิทยาลัยเอกชนที่มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวน้อยที่สุด เฉพาะในส่วนกลาง คือ นักศึกษาวิทยาลัยการค้า มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณคนละ 14,140 บาทต่อปี นักศึกษาวิทยาลัยเอกชน ในส่วนกลางที่มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด คือ นักศึกษาวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณคนละ 20,769 บาทต่อปี สำหรับส่วนภูมิภาคนั้น มีวิทยาลัยเอกชนเพียงแห่งเดียว คือ วิทยาลัยพายัพ ซึ่งนักศึกษา มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยประมาณคนละ 18,429 บาทต่อปี

ในปี 2526 สุภาพรณ ไชยเศรษฐ (2526:80-85) ได้ศึกษาวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 12 สถาบัน พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาทุกสถาบันเฉลี่ยต่อคนประมาณ 30,344.17 บาท ต่อ 1 ปีการศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ใช้จ่ายมากที่สุดคือประมาณคนละ 35,836.34 บาทต่อปี และนักศึกษาวินิจฉัยแสงธรรม ใช้จ่ายส่วนตัวน้อยที่สุด : ประมาณคนละ 12,631.68 บาทต่อปี และพบอีกว่า นักศึกษาเพศชาย ใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดอื่นมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา

ในปี 2527 วไลพร คุโณทัย (2527 : ง) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวและปัญหาทางการเงินของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกระดับชั้น ในภาคปกติ ปีการศึกษา 2525 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 7 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการค้า วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาวินิจฉัยแสงธรรม เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้ง 11 ประเภทมากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาวินิจฉัยการค้า ธุรกิจบัณฑิต อัสสัมชัญบริหารธุรกิจ กรุงเทพ และศรีปทุม ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาเทคนิคสยามเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
2. นักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้ง 11 ประเภทมากกว่านักศึกษาหญิง
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้ง 11 ประเภทมากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
4. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้ง 11 ประเภทน้อยกว่านักศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัด

ต่อมา ประชาธิ รัตนรักษ์ และ สมหวัง ชัยตามล (2530 : 96-97) ได้ศึกษาเรื่อง ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และชั้นปีที่ 4 ภาคปกติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดกองวิทยาลัย เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 14 แห่ง ในปีการศึกษา 2528 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนปีการศึกษา 2528 จะใช้จ่ายเงินส่วนตัวเพื่อการ ศึกษา รวมค่าใช้จ่ายทุกประเภท โดยเฉลี่ยคนละประมาณ 34,134.81 บาท

2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง จะใช้จ่ายเงินส่วนตัวเพื่อการศึกษาในด้านที่พักอาศัย อาหารและเครื่องคี่ม ค่ายานพาหนะและค่าเดินทางเพื่อการศึกษา ค่าบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าใช้จ่ายในประเภทอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาชายใช้จ่ายเงินส่วนตัวคนละประมาณ 36,634.94 บาทต่อปี ส่วนนักศึกษาหญิงจะ ใช้จ่ายโดยเฉลี่ยคนละ 31,634.63 บาทต่อปี

3. นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ตั้งอยู่เขตกรุงเทพมหานครและต่าง จังหวัด เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ที่นักศึกษาของสถาบันที่ตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร เสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยคนละ 35,294.42 บาทต่อปี ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่อยู่ต่างจังหวัด เสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยคนละ 28,097.15 บาทต่อปี

4. นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่มีวิถึฐานะเป็นมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเสียค่าใช้จ่าย ส่วนตัวเพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษาที่ศึกษาในสถ่า บันที่มีวิถึฐานะ เป็นมหาวิทยาลัย เสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยคนละประมาณ 31,285.63 บาทต่อปี ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่มีวิถึฐานะ เป็นวิทยาลัย จะเสียค่าใช้จ่ายโดยประมาณคนละ 35,376.89 บาทต่อปี

5. นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันต่าง ๆ เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษาวิถึาลัยเกริกเสียค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ 38,298.70 บาท รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 38,122.79 บาท มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตยั 36,771.82 บาท วิถึาลัยศรีปทุม 35,851.89 บาท มหาวิทยาลัยพายัพ 35,843.98 บาท มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 31,345.70 บาท วิถึาลัยเทคนิคสยาม 27,197.65 บาท ส่วนนักศึกษาวิถึาลัยคณาสวสดี เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษาต่ำสุด โดย เฉลี่ยคนละประมาณ 22,533.70 บาทต่อปี

6. นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่เรียนในคณะวิชาต่างกัน จะเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ คณะวิชาที่เสียค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ คณะนิติศาสตร์ เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 44,467.41 บาทต่อคนต่อปี คณะนิเทศศาสตร์ 39,822.21 บาท คณะศิลปศาสตร์ 35,434.32 บาท คณะบริหารธุรกิจ 33,243.51 บาท คณะเศรษฐศาสตร์ 32,747.07 บาท คณะบัญชี 30,574.84 บาท คณะวิทยาศาสตร์ 29,002.26 บาท และคณะเกษตรศาสตร์ 21,863.51 บาท

7. นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่เรียนในระดับชั้นปีต่างกัน จะเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ 3 จะเสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยสูงสุดคือ 35,081.97 บาทต่อคนต่อปี รองลงมาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 34,941.56 บาทต่อคนต่อปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เสียค่าใช้จ่าย 33,416.44 บาท และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เสียค่าใช้จ่าย 31,473.52 บาทต่อคนต่อปี ตามลำดับ

จากผลการวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น มีข้อค้นพบพอสรุปได้ดังนี้

1. ในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ทั้งที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษาจะเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวแตกต่างกันตามคณะ ชั้นปี และสถาบัน
2. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาที่ตนศึกษามีค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่ำกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด ซึ่งหลายผลงานวิจัยสอดคล้องกันทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาตรี ทั้งสายมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยกเว้นผลการวิจัยของเพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย ที่พบว่า ค่าใช้จ่ายของนิสิตบัณฑิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาชายใช้จ่ายส่วนตัวเฉลี่ยแล้วสูงกว่านักศึกษาหญิงทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาตรีทุกสาย คือ มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยกเว้นผลการวิจัยในระดับปริญญาโทของ เพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย ที่พบว่าค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน
4. ในระดับปริญญาโท นักศึกษาที่มีงานทำ มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีงานทำ

5. ในระดับปริญญาโท นิสิตบัณฑิตที่มีครอบครัวแล้วและเป็นโสด มีค่าใช้จ่ายส่วนตัว ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยในต่างประเทศ

เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาในต่างประเทศ ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

แฟรงค์ เอส เอนดิคอตต์ (Frank S. Endicott 1967 : 92 อ้างถึงใน เข้า สิทธิชัย 2526 : 34) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา ในสาขาวิศวกรรม สาขาบริหารธุรกิจ และสาขาศิลปศาสตร์ ในปี 1967 โดยศึกษาค่าใช้จ่ายของนิสิตนักศึกษาดังแต่ระยะปี ค.ศ.1947 จนถึง ค.ศ.1967 พบว่า นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในปี ค.ศ.1947 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว 245 เหรียญ ปี ค.ศ.1957 เสีย 450 เหรียญ ปี ค.ศ. 1967 เสีย 700-725 เหรียญต่อเดือน คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ปี ค.ศ.1947 เสีย 225 เหรียญ ปี ค.ศ.1957 เสีย 400 เหรียญ และปี ค.ศ.1967 เสียประมาณ 575-600 เหรียญ ต่อเดือน

ในปี ค.ศ.1970 มัวร์น วูดฮอลล์ (Maureen Woodhall 1970 : 108 อ้างถึง ใน เข้า สิทธิชัย 2526 : 35) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาคณะในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย พบว่า ในประเทศสวีเดน เด็นมาร์ค ในปี ค.ศ.1958 นักศึกษามหาวิทยาลัยต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวปีละ 40 ปอนด์ ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยครูเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว ปีละ 70 ปอนด์ ในประเทศนอร์เวย์และฟิลแลนด์ นักศึกษาในวิทยาลัยครูเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาในวิทยาลัยครู ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการสอบ ขณะที่นักศึกษามหาวิทยาลัยไม่ต้องเสีย นอกจากนี้ ยังพบว่า นักศึกษาเหล่านี้เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ในทุก 5 ปี ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพ

ในปี ค.ศ.1972 เอ็ดวินด์ เอฟ ไวลด์ (Edwind F. Wild 1972 : 42-48 อ้างถึงใน เข้า สิทธิชัย 2526 : 35) ได้สำรวจค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในวิทยาลัยเบลอยท์ (Beloit College) ในสหรัฐอเมริกาโดยศึกษาเฉพาะค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าที่พัก ปรากฏว่าในช่วง 20 ปี คือ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1950-1970 นักศึกษาในวิทยาลัยนี้เสียค่าใช้จ่ายในประเภทดังกล่าวเพิ่มขึ้นถึงประมาณ ร้อยละ 300 ดังตารางต่อไปนี้

รายการ	จำนวนเงินค่าใช้จ่าย : ปี (เหรียญสหรัฐ)				
	1950	1955	1960	1965	1970
ค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมการศึกษา	250	380	638	950	1550
ค่าที่พัก	280	330	412	450	510
รวม	530	710	1050	1400	2060

ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยเอกชนในสหรัฐอเมริกามีลักษณะเช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ จากการศึกษาของเอ็ดวินด์ เอฟ ไวลด์ (Edwin F. Wild) ปรากฏว่านักศึกษาวิทยาลัยเอกชนในสหรัฐอเมริกา เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วคือ ปี ค.ศ.1967 เสียค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าที่พักปีละ 2,100 เหรียญ ปี ค.ศ.1978 เสียถึงปีละ 4,370 เหรียญ คือ ในระยะ 11 ปี นักศึกษาวิทยาลัยเอกชนต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 108

นอกจากนั้น จากรายงานของคณะกรรมการ คาร์เนกี ว่าด้วยการอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา รายงานว่าในวิทยาลัยของรัฐและนักศึกษาในวิทยาลัยเอกชนต้องเสียค่าธรรมเนียมและค่าที่พักเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนี้

วิทยาลัย	1967	1968	หมายเหตุ
วิทยาลัยของรัฐ	1,000	2,115	เพิ่มขึ้นร้อยละ 112
วิทยาลัยเอกชน	2,100	4,370	เพิ่มขึ้นร้อยละ 103

จากผลการวิจัยและการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และมีความแตกต่างกันในส่วน of สถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มีผลการวิจัย

เพียง 2 เรื่อง เท่านั้นที่ศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งนับว่าน้อยมาก และเนื่องจากปัจจุบันมีผู้สนใจที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมากขึ้น จากสถิติผู้สมัครสอบเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2531 มีจำนวนมากถึง 11,108 คน (บัณฑิตวิทยาลัย 2531 : 31) แต่ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับนี้ที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ ยังไม่มีผู้ใดทำได้เป็นปัจจุบัน ดังนั้นจึงน่าที่ได้มีการศึกษาข้อมูลด้านนี้ขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง